



ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 3 września 2018 r.

Pozycja 138

POSTANOWIENIE z dnia 6 czerwca 2018 r. Sygn. akt Ts 244/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Tuleja – przewodniczący i sprawozdawca
Piotr Pszczółkowski
Mariusz Muszyński,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 12 października 2017 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 listopada 2016 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) wystąpił o stwierdzenie, że art. 767 § 4, art. 767² § 1, art. 767⁴ § 1 i art. 394 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.; dalej: k.p.c.) są niezgodne z art. 45 ust. 1, art. 176 i art. 2 Konstytucji, a także że art. 117 § 2 k.p.c. w zakresie, w jakim „przewiduje on obowiązek udowodnienia okoliczności wskazanych w oświadczeniu” jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Zdaniem skarżącego zakwestionowane w skardze art. 767 § 4, art. 767² § 1, art. 767⁴ § 1 i art. 394 § 1 k.p.c. pozbawiły go: „prawa [do] wysłuchania w toku procesu, polemiki ze stanowiskiem strony przeciwnej [oraz] prawa do zaskarżenia decyzji sądu I instancji w »sprawie« stanowiącej przedmiot postępowania” (art. 45 ust. 1, art. 176 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji). Orzeczeniem, które ostatecznie rozstrzyga o tych prawach jest – jak wskazał skarżący – postanowienie Sądu Okręgowego w K. z 4 grudnia 2015 r. (...).

Z kolei zaskarżony w skardze art. 117 § 2 k.p.c. narusza wyrażone w art. 45 ust. 1 Konstytucji prawo do rzetelnej procedury, gdyż nie określa „w sposób jednoznaczny przesłanek zwolnienia od kosztów oraz nie wyznacz[a] granic, w jakich wniosek o zwolnienie od kosztów uznać należy za oczywiście uzasadniony – co czyni przedmiotowy mechanizm prawny pozornym”. Jako ostateczne orzeczenie wydane na podstawie tego przepisu skarżący wskazał postanowienie Sądu Okręgowego w K. z 27 września 2016 r. (...).

Postanowieniem z 12 października 2017 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 31 października 2017 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Trybunał zwrócił uwagę na to, że postanowienie Sądu Okręgowego w K.

z 4 grudnia 2015 r. (...), które skarżący wskazał jako orzeczenie ostatecznie rozstrzygające o jego prawach, nie zostało wydane na podstawie zakwestionowanych przez skarżącego art. 767 § 4 i art. 767² § 1 k.p.c. oraz art. 767⁴ § 1 i art. 394 § 1 k.p.c. Trybunał stwierdził także, że skarżący nie wykazał naruszenia prawa do rzetelnej procedury sądowej wynikającego z art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz zauważył, że zarzut skierowany przeciwko art. 117 § 2 k.p.c. jest faktycznie wyrazem niezadowolenia skarżącego z rozstrzygnięcia jego wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Na tej podstawie Trybunał uznał skargę w części, która dotyczy art. 117 § 2 k.p.c., za oczywiście bezzasadną. Trybunał zwrócił także uwagę na to, że skarżący w odpowiedzi na zarządzenie sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 1 marca 2017 r. nadesłał pełnomocnictwo udzielone dopiero 14 marca 2017 r., czyli już po wezwaniu do uzupełnienia braków formalnych skargi. Skarżący nie uzupełnił braków formalnych skargi, ponieważ nie udokumentował dat doręczenia mu orzeczeń wskazanych w zarządzeniu.

W zażaleniu z 7 listopada 2017 r. (data nadania) skarżący zarzucił Trybunałowi błąd w ustaleniach faktycznych przyjęty za podstawę orzeczenia pozostający w związku z naruszeniem art. 44 ust. 1 w zw. z art. 61 ust. 3 oraz 53 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed TK (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) w zw. z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a także naruszenie art. 36 u.o.t.p. TK w zw. z art. 97 § 2 k.p.c. oraz art. 36 u.o.t.p. TK w zw. z art. 250 § 1 k.p.c. Odnosząc się do podstaw odmowy, skarżący stwierdził, że ustawa nie nakłada obowiązku uprawdopodobnienia zasadności zarzutów skargi, wskazał także, że jego zdaniem możliwe jest potwierdzenie udzielenia pełnomocnictwa dla adwokata wnoszącego skargę konstytucyjną w jego imieniu. Zdaniem skarżącego data doręczenia ostatecznego orzeczenia mogła być zweryfikowana jedynie przez Trybunał, gdyż on sam nie miał możliwości ich udokumentowania.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem Konstytucyjnym wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK), stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane rozpatrywaną skargą nie zostało zakończone przed 3 stycznia 2017 r., tj. dniem wejścia w życie u.o.t.p. TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy u.o.t.p. TK.

2. Zgodnie z art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p. TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

3. Zdaniem Trybunału kwestionowane postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

4. W pierwszej kolejności Trybunał zwraca uwagę, że skarżący w żaden sposób nie odniósł się do kwestii braku spełnienia przez skargę podstawowego warunku wynikającego z art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 53 ust. 1 u.o.t.p. TK (zaskarżone przepisy nie były podstawą

wydania ostatecznego orzeczenia), która stanowiła podstawę odmowy nadania skardze dalszego biegu w zakresie, w jakim skarżący kwestionował konstytucyjność art. 767 § 4, art. 767² § 1, art. 767⁴ § 1 i art. 394 § 1 k.p.c.

5. Trybunał stwierdza także, że skarżący nie przedstawił argumentów mogących podważyć oczywistą bezzasadność skargi, która stanowi podstawę odmowy nadania jej dalszego biegu, w zakresie badania konstytucyjności art. 117 § 2 k.p.c. Skarżący wskazał, że ustawa nie nakłada obowiązku uprawdopodobnienia zasadności zarzutów skargi, a jedynie zobowiązuje do „wskazania z uzasadnieniem jaki konkretnie przepis oraz w jaki sposób został zastosowany tak, iż doszło do naruszenia konstytucyjnie chronionych wolności lub praw skarżącego”. W związku z tym skarżący nie podziela stanowiska Trybunału, że argumenty przedstawione w skardze nie uprawdopodobniają naruszenia praw konstytucyjnych.

Powołując się na utrwalone orzecznictwo, Trybunał przypomina, że z oczywistą bezzasadnością mamy do czynienia „w sytuacji, w której podstawa skargi konstytucyjnej jest co prawda wskazana przez skarżącego poprawnie, a więc wyraża prawa i wolności, do których skarżący odwołuje się w swych zarzutach, jednak wyjaśnienie sposobu naruszenia owych praw i wolności w żadnym stopniu nie uprawdopodobnia zarzutu niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów. Jest to więc sytuacja, w której podnoszone zarzuty w sposób oczywisty nie mają uzasadnienia i w zakresie wskazanych praw i wolności są oczywiście pozbawione podstaw (zob. postanowienie TK z 14 września 2010 r., sygn. Ts 104/09, OTK ZU nr 5/B/2010, poz. 359). Brak uprawdopodobnienia naruszenia wskazanych praw i wolności przez zaskarżone przepisy w stopniu, który wskazuje na zasadniczy brak podstaw, określany w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK jako oczywista bezzasadność skargi, uniemożliwia nadanie skardze dalszego biegu.

6. Jako jedną z podstaw odmowy Trybunał wskazał brak umocowania pełnomocnika skarżącego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej. Trybunał zwrócił uwagę, że w odpowiedzi na wezwanie do uzupełnienia braków skarżący przesłał pełnomocnictwo szczególne, które było opatrzone datą późniejszą niż data wniesienia skargi konstytucyjnej.

Trybunał przypomina, że na podstawie art. 44 u.o.t.p. TK w zakresie sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej, a także reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem, istnieje obowiązek zastępstwa skarżącego przez adwokata lub radcę prawnego.

Zgodnie z art. 36 u.o.t.p. TK w zakresie nieuregulowanym w u.o.t.p. TK do postępowania przed Trybunałem stosuje się odpowiednio przepisy k.p.c. Skarżący powołując się na treść art. 97 k.p.c. wskazał, że przesłane przez niego pełnomocnictwo szczególne stanowiło jedynie potwierdzenie wcześniejszego umocowania pełnomocnika do wniesienia w jego imieniu skargi konstytucyjnej. Zdaniem Trybunału zajęte przez skarżącego stanowisko należy uznać za nietrafne na gruncie postępowania zainicjowanego wniesieniem skargi konstytucyjnej. Po pierwsze, do wniesienia skargi konstytucyjnej ma zastosowanie art. 53 ust. 2 pkt 3 u.o.t.p. TK, który wskazuje wymóg dołączenia do skargi pełnomocnictwa szczególnego. Niespełnienie tego warunku jest brakiem formalnym, podlegającym uzupełnieniu w trybie art. 61 ust. 3 u.o.t.p. TK. Natomiast potwierdzenie czynności procesowej przewidziane w art. 97 k.p.c. ma zastosowanie do czynności procesowych, które mają miejsce już po zainicjowaniu postępowania. Znajduje to odzwierciedlenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który wskazał, że na gruncie postępowania cywilnego brak umocowania adwokata do wniesienia skargi kasacyjnej nie może być uzupełniony przez zatwierdzenie tej czynności procesowej przez stronę (zob. postanowienie SN z 7 marca 2000 r., sygn. akt IV CZ 12/00, Legalis).

7. Odnosząc się w zażaleniu do kwestii nieuzupełnienia braków formalnych, skarżący wskazał, że nie miał możliwości udokumentowania dat odbioru postanowień wskazanych w zarządzeniu sędziego Trybunału z 1 marca 2017 r. Nieuzasadnione są twierdzenia skarżącego, że to jedynie Trybunał miał możliwość uzyskania tych potwierdzeń. Zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 5 u.o.t.p. TK to na skarżącym spoczywa obowiązek udokumentowania daty doręczenia wyroku, decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Zdaniem Trybunału skarżący nie może przerzucać dopełnienia ciążących na nim obowiązków przewidzianych w ustawie na Trybunał. Przywołany w tym kontekście przez skarżącego art. 250 § 1 k.p.c. także wskazuje, że to strona powinna w pierwszej kolejności podjąć działania zmierzające do uzyskania odpisu lub wyciągu dokumentu, a jeżeli strona sama nie może go uzyskać od organu państwowego, to dopiero wtedy sąd zażąda wydania takiego dokumentu.

Mając powyższe na względzie, Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 8 u.o.t.p. TK – nie uwzględnił zażalenia.